

ФІЛОСОФІЯ СТАРОДАВНЬОЇ ІНДІЇ

**"ІНДІЙСЬКА ФІЛОСОФІЯ ВЖЕ МІСТИЛА В СОБІ ЗАКЛИК
ДО ЛЮДИНИ ЗНАЙТИ СВОБОДУ ВІД СЛІПОЇ ВЛАДИ
ЗОВНІШНЬОГО СВІТУ, РОЗКРИТИ
БАГАТСТВО І МОЖЛИВОСТІ СВОЄЇ ДУХОВНОСТІ ».**

**Виконав студент групи
ВХП-20
Хрупчик Андрій**

ФІЛОСОФІЯ СТАРОДАВНЬОЇ ІНДІЇ

- Філософія в стародавній Індії зародилася на основі найдавнішої людської цивілізації. Так, Харапська цивілізація в Індії існувала 2500-1800 років до н.е. На початку 20-х років XX століття в долині річки Інд під час археологічних розкопок були відкриті найдавніші індійські міста: Мохенджо - Даро і Хараппа, які виникли в III тисячолітті до н.е. і були зруйновані 2000 років тому.
- У II тисячолітті до н.е. в північні і середні області Індії проникли племена древніх аріїв, які належали до індо - європейської мовної групи, які зробили великий вплив на розвиток індійської культури. Санскрит, мова, якою писалися древні гімни - веди, це мова аріїв.
- У I тисячолітті до н.е. на території Індії виникли перші держави. Населення Індії займалося землеробством, скотарством, полюванням, збиранням, виготовленням знаряддя праці і зброї, різними ремеслами, будівництвом, вели жваву торгівлю з сусідами.
- Досягнення стародавніх індійців:
 - вперше стали виробляти цукор з тростини;
 - вперше стали виготовляти тканини з бавовни;
 - створили десятирична - позиційну систему в математиці;
 - придумали гру в шахи;
 - придумали сучасні числа, які увійшли в історію під назвою - арабські;
 - написали багатющу ведичну літературу, епос «Рамаяна», "Махабхарата";
 - почали створювати особливі філософські уявлення про світ;
 - створила одну з найдавніших світових релігій - буддизм.

Соціальна структура суспільства в стародавній Індії.

- Індійське суспільство поділялося на чотири варни (касти).

I варна

БРАХМАНИ
(жерці, священнослужителі и монахи).

II варна

КШАТРІЇ
(воїни, військова знать, представники племінної влади).

III варна

ВАЙШЬЇ
(землероби – общинники, ремісники, торговці).

IV варна

ШУДРИ
(основні виробники, залежне населення, слуги).

Соціальна структура суспільства в стародавній Індії.

- Спілкування між кастами було обмежено. Наприклад, шудр не мав права доторкнутися до вайшья або говорити з кшатрії без його наказу, а до брахману не міг і близько підійти під страхом смерті. Навіть колір одягу у кожної касты був свій: брахмани носили біле, кшатрії - червоне, хліборобам було покладено ходити в жовтому, а представники шудр повинні були носити чорний одяг. Гірше всім доводилося тим із слуг, кого називали "недоторканими". Їм навіть заборонялося жити в селі, вони носили особливий одяг, щоб ніхто випадково до них не підійшов і не доторкнувся.

ПОЛІГЕІЗМ У СТАРОДАВНЬОЇ ІНДІЇ В ПЕРІОД ЗАРОДЖЕННЯ ФІЛОСОФІЇ.

- 1. Боги Рігведи:
- • Індра - бог грози і воїн,
- • Агні - бог вогню,
- • Сурья - бог сонця,
- • Сома - бог напою, використовуваного при ритуалах,
- • Ушас - богиня ранкової зорі,
- • Дьяус - бог небес,
- • Ваю - бог вітрів, і інші.

ПОЛІГЕІЗМ У СТАРОДАВНЬОЇ ІНДІЇ В ПЕРІОД ЗАРОДЖЕННЯ ФІЛОСОФІЇ.

- Ведичний пантеон на перший погляд дуже нагадує грецьку. Громовержець Індра схожий на Зевса, Сурья і Савитар - на Геліоса (сонце), Ушас (зоря) на - Еос, Агні (бог вогню) - на Гефеста, а Сома (бог п'яного напою) - на Діоніса (Вакха). Є тут і подобу титанів, стародавні асури, з якими безперестанку борються боги

ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ІНДІЙСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ

- Загальні передумови виникнення філософського знання в світі, фактори, які сприяли розвитку філософії:
- 1. Стрибок у розвитку продуктивних сил внаслідок переходу від бронзи до заліза;
- 2. поява товарно - грошових відносин;
- 3. ослаблення родоплемінних структур;
- 4. виникнення перших держав;
- 5. зростання опозиції традиційній релігії;
- 6. критика нормативних моральних установок і уявлень;
- 7. посилення критичного духу і зростання наукових знань.
- Передумови зародження філософії в стародавній Індії:
- 1. Економічний прогрес;
- 2. утворення перших держав;
- 3. зростання опозиції брахманізму;
- 4. критичне ставлення до ведичній літературі;
- 5. поява аджівіков (натуралістично - фаталістичного вчення), джайнізму і буддизму;
- 6. поява сутр (висловів, тризм);
- 7. виникнення шести філософських систем - даршан.

ОСНОВНІ ПЕРІОДИ РОЗВИТКУ ІНДІЙСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ

- I період: ведійський (ведичний) - XV - VI ст. до н. е.
- II період: класичний (.. VI ст до н.е. X ст. н.е.)
- III період: післякласичний (X - XVIII століття)
- IV період: нова й сучасна індійська філософія (XIX - XXI).

ВЕДИЧНА ЛІТЕРАТУРА, ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ПРО РОЗВИТОК ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ СТАРОДАВНЬОЇ ІНДІЇ.

- 1. Веди від слова "відати", "знати". Стародавні збірники ритуальних матеріалів, гімни божествам. Виникли приблизно в XV-VI століттях до н.е. Відомі чотири основні веди по часу їх створення:
 - • Рігведа - сама древня, що складається з 10000 віршів, об'єднаних в 1028 гімнів. Являє собою жертвні формули, наспіви і заклинання.
 - • Самаведа - збірка мелодійних гімнів на честь богів.
 - • Яджурведа - прислів'я, вимовні при жертвоприношеннях.
 - • Атхарваведа - веда в якій зібрані заклинання.
- Чудовий індійський письменник XIX-XX століть - Рабіндранат Тагор назвав веди як "поетичне свідцтво колективного вираження народного ентузіазму і побожного жаху перед життям".
- 2. Брахмани - це тексти, як керівництва ведичних ритуалів, виникли в X столітті до н.е. найважливіший з текстів брахманів - Шатапатха-брахмана (брахмана ста шляхів).
- 3. Упанішади - ведичні тексти, релігійно - філософські коментарі до ведів. Слово "упанішади" дослівно перекладається як "сидіти біля", тобто слухати вчителю. Ці тексти, як завершення ведичного комплексу літератури виникли в VIII-VI століттях до н.е. Сьогодні в Індії відомо близько 300 упанішад.
- Таким чином словом "веди" називається і "священна книга" та "вища мудрість" в номінальному значенні, а також брахмани, араньяки (лісові книги) і упанішади.
- Вся ведична література - це складний комплекс релігійних і міфологічних уявлень про світ, і хоча в цьому комплексі ще відсутня єдина система поглядів на світ, але є спроба пояснити існуюче і визначити місце людини в цьому світі. А це вже філософія.

РЕЛІГІЙНО - ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ В ПРАДАВНІХ ІНДІЙСЬКИХ ТЕКСТАХ.

● **ВЕДИ**

- - Дається інформація про богів;
- - Виділяється загальний принцип устрою світу - рота (космічний порядок, безособовий принцип);
- - Показується основа ведичного культу - жертва;
- - Знайдено першоістота - Пуруша - антропоморфний гігант, з частин тіла якого боги створили весь світ;
- - Виділено Праджапаті - персоніфікований символ первинної сили творіння;
- - Виділено "сущє" - "сат", "не сущє" - "асат" і єдине, аморфне, нерозчленоване - "тад екам";
- - Системи розуміння світу поки немає.

● **БРАХМАНИ**

- - Дано уявлення про розвиток Всесвіту, яка проходить золотий, срібний, мідний і залізний віки, а потім гине;
- - Розроблені ритуали у всіх сферах життя людей;
- - Створено положення про воду, як першосубстанціями;
- - З'явилася ідея дихання - Прана, як одного з проявів буття;
- - Цілісної релігійно - філософської картини світу ще не склалося.

- 1. Аскеза - дуже скромний спосіб життя людини, заснований на чеснотах.
- 2. Атман - духовна сутність кожного індивіда, його власне "я".
- 3. Благо і вісімковий шлях Будди - вчення Будди, що показує шляхи усунення страждання.
- 4. Брахма - безособове суще, першооснова буття, названа в упанішадах.
- 5. Брахмани - вищий стан в стародавній Індії, що складається з священнослужителів і ченців.
- 6. Брахмани - ведичні тексти, які є керівництвом ведичного ритуалу. Це серединний період ведичної літератури.
- 7. Буддизм - етико-філософське вчення давньої Індії, що стало світовою релігією. Засновник - Сіддхартха Гаутама Шакья-муні. Виникло в VI-V ст. до н.е. Центром уваги буддизму стала людина, для якого були розроблені і вчення про чотири благих істинах, і вісімковий шлях порятунку.
- 8. Вайшешика - матеріалістична, а пізніше релігійно-філософська школа індуїзму стародавній Індії, заснована в I в. н.е Канадою.
- 9. Вайш'ї - стан (варна) у стародавній Індії, що складається з хліборобів, ремісників, торговців.
- 10. Варни - стани в стародавній Індії. Основних станів - чотири.
- 11. Веданта - ортодоксальна релігійно - ідеалістична школа в стародавній Індії заснована в II столітті до н.е. - Бадараяною.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ:

- 12. Веди - перші літературні пам'ятники стародавньої Індії (1500-600 рр. до н.е.). Назва походить від слова знати, відати.
- 13. Деваяна - шлях богів, ланцюг перевтілення, що приводить до з'єднання атмана з Бархмой.
- 14. Джайнізм - вчення про двох засадах всього (матерії і душі), яке виникло в середині I тисячоліття до н.е. в Індії. Засновник-Міхавіра Вардхамана (VI в. До н. Е.).
- 15. Йога - філософська школа індуїзму в стародавній Індії, яка 10. поставила завдання вивчити людину. Заснована в II столітті н. е.. Засновник - Патанджалі.
- 16. Карма - закон відплати людині за минулі діяння (є й інші значення).
- 17. Кшатрії - стан в стародавній Індії, що складається з воїнів і представників племінної влади.
- 18. Махаяна - напрямок в буддизмі (перекладається як "велика візок 10.»), Згідно з яким шлях до нирвани відкритий не тільки монахам, але багатьом.
- 19. Міманса - ортодоксальна релігійно - ідеалістична школа індуїзму в стародавній Індії, заснована в II столітті до н.е. - II столітті н.е. Засновник - Джайміні.
- 20. Нірвана - стан повне незворушності і байдужості, згасання, яке веде до спасіння.
- 21. Ньяя - наївно - матеріалістична філософська школа індуїзму в стародавній Індії, засновник Акшападе Готама.
- 22. Пітр'яна - шлях батьків, втілення людського духу.
- 23. Прана - подих, первинні прояви буття.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ:

- 24. Пуруша - першоістота у ведичній літературі, космічний антропологічний гігант, з частин якого боги створили світ.
- 25. Рігведа - найстаріша з вед, яка склалася до XII століття до н.е.
- 26. Рота - універсальний космічний порядок, який описувався в ведичних гімнах, і який пояснює процеси навколишнього світу.
- 27. Самсара - круговорот перевтілень людської душі.
- 28. Санкхья - дуалістична філософська школа індуїзму стародавній Індії, заснована в IV столітті н. е.. Засновник - Ішваракрішна.
- 29. Хінаяна - напрямок в буддизмі (перекладається як "малий візок"), згідно з яким шлях до нирвани відкритий тільки монахам.
- 30. Упанішади - тексти пізнього періоду ведичної літератури в Індії, які, по суті, є першою формою давньої індійської філософії.
- 31. Чарвака-локаята - неортодоксальна матеріалістична філософська школа, заснована Чарвака і Бріхаспаті, перша згадка про вчення зустрічається в самих древніх Упанішадах.
- 32. Чотири благородних істини - центральна частина вчення Будди, згідно якого все життя людини складається із страждань.

FIN